

De valse hond Gorgoniusz

In den beginne was ik een oog.

Een paar dikke klodders zompig groen, direct van het palet, dat was het eerste wat er van mij bestond.

Toen was het stil.

Een haartje van het penseel begon ronde bewegingen te maken, zacht en voorzichtig. Het donkere werd opgelicht, ik voelde vegen, een doelgerichte streling: mijn iris in een vals groen, geel bijna, alsof het laatste zomerlicht over een sappige Hollandse weide streek. Daarna mijn pupil, een zwarte stip die gedecideerd werd neergezet. Met een glinsterend sterretje blauwwit werd het licht in mijn oog geschapen en plotseling keek ik recht in de prikkende haren van een verfkwast, die vastzat aan een vlezige hand met tot op het bot afgekloven nagels.

Ik had geen idee welke kant dit uit zou gaan. Immers, ik had nog geen kop waarin ik mijn gedachten kon bewaren.

Na mijn oog volgde mijn snuit, nu in een soort drakengroen, met lange slierten stroperige verf die mijn snorharen moesten voorstellen. Daarna voelde ik de vieze vettige smaak van olieverf in mijn bek: ik kreeg tanden, scherp en puntig als zeventiende-eeuwse daken, krassend aangezet in rood. Ze waren nauwelijks opgedroogd of ik had al zin er een flinke worst mee te verschalken om die verfsmaak mee weg te werken.

Daarna begon mijn schepper aan wat mijn oren zouden worden. Die werden geschilderd op een manier die kunstenaars wel pasteus noemen, waardoor ze een paar dagen verstopt zaten met verf en het dagen duurde voordat ik enigszins kon horen.

Ach, een kleinigheid.

Hij schilderde trouwens maar één oor.

Hij had het in zijn hoofd gehaald me *en profil* te portretteren, kont links, snuit rechts. Het bespaarde hem een hoop verf maar van mijn linkeroor is het dus nooit gekomen.

Daarna kwam de rest van mijn lijf aan de beurt. Toen de schilder daar aan begon, leek het wel alsof er een duivel in hem voer. Als een razende liet hij zijn kwasten neerkletsen op het palet, met grote gebaren smeed hij vele soorten groen op het doek, smeerde, veegde, drong hier en daar met de achterkant van zijn penseel een pijnlijke kras in mijn nieuwe vel. Ik voelde zijn warme adem over mijn huid hijgen, een zeer onaangename gewaarwording, dat kan ik u wel vertellen.

Drie poten. U, als kijker, moet er de vierde poot maar bij denken. Mijn linkervoerpoot heeft het nooit verder gebracht dan een onzichtbaar stompje dat uit mijn linkerflank wilde groeien, maar daar nooit de kans toe heeft gekregen. Ze waren groen, knalgroen zelfs, op mijn linkerachterpoot na: die was weer rood, net als mijn tanden. Ik heb nooit goed begrepen waarom.

Hij vergat mijn staart.

‘Complementaire kleuren’, hoorde ik mijn maker mompelen als hij aan het werk was, en hij kwastte me als achtergrond een onbestemd heelal in allerlei schakeringen rood, een kale vlakte waarin nog van alles kon gebeuren.

Leeg.

Op mij na dan.

Tot slot pakte de schilder een waterbestendige viltstift en schreef iets op de achterkant van het doek.

‘De valse hond Gorgononiusz’, hoorde ik hem mompelen. ‘Olieverf op doek, 120 x 250 cm, gesigneerd en gedateerd rechtsonder.’

Ik was tot niets in staat. Geen vaste grond onder mijn poten.

Mijn schepper liet me zweven in de ruimte.

Ik had maar één oog en een beperkt blikveld, vastgekleusterd als ik zat aan het olieverf op doek, 120 x 250 cm.

De blikken van de bezoekers aan het atelier spraken boekdelen. In het beste geval begonnen ze ongelovig te lachen. Soms slaakten ze verschrikte gilletjes en gingen ze met hun rug naar me toe zitten, zo ver mogelijk bij me vandaan. Dan weer gingen ze recht voor me staan en bekeken ze me vol afgrijzen. Het enige wat ik kon doen, was verlekkerd staren naar hun smakelijke kuiten, hun malse dijen, hun sappige nekken.

Altijd voelde ik die grote, bloedrode ruimte om me heen.

Op een dag kwam er een kunsthandelaar de studio binnen. Er werd een fles geopend, glazen rinkelden. De kunsthandelaar en de kunstenaar bespraken de schilderijen in het atelier met het oog op een mogelijke tentoonstelling. De handelaar ging recht voor me staan en verdomd, hij begon me te strelen, over mijn groene snuit, langs mijn oor, over mijn drie poten en zelfs over mijn linkervorstompje.

En gek, het begon te kriebelen binnenin mijn buik.

‘Kunstenaar’, sprak de kunsthandelaar.

‘Dit gaat niet verkopen, zo’n eenzame valse hond. Het is te direct, te angstaanjagend. Lijkt veel te veel op het gewone leven. Het wordt sterker als je er een verhaal omheen schildert. Anecdotische schilderkunst, dat is wat de mensen willen tegenwoordig.’

De kunstenaar sputterde tegen. Hij hing een of ander verhaal op dat hij onlangs door een hondsdolle hond was aangevallen en het schilderij niet te persoonlijk wilde maken. Natuurlijk kon ik de helft niet verstaan door mijn éénorige pasteuze olieverfdoofheid. Wat hij voor ogen had, althans, dat begreep ik uit het gesprek voor zover ik het kon volgen, was de abstrahering van de slechte hondeninborst, de schilderkunstige verbeelding van het meta-idee van de valse hond en waar deze voor staat in de wereld.

‘Vergeet het maar’, zei de kunsthandelaar. ‘Verkoopt niet. Als je erbij blijft, dan kan ik dit schilderij niet accepteren. Maar laten we nog even naar je nieuwe naakten kijken, wellicht is dat wat geschikter voor de markt.’

Wat zullen we nou beleven?

Die avond zat de kunstenaar recht voor me en ik zag hem denken. Hij krabbelde wat met een houtskooltje in een schetsblok, zijn schouders afgezakt, de punten van zijn snor naar beneden, de fles naast hem bijna leeg. Daarna zat hij een tijdje moedeloos te zuchten.

Ineens ging hij als een razende aan het werk.

‘Oké dan’, en hij vloekte schuimend in het rond, ‘als jullie me commercieel willen, dan ga ik commercieel! Nou zullen jullie het krijgen!’

Woest kwakte hij zijn palet vol verf en deed hij een greep in de pot met dikke kwasten. Naast mij op het doek hoorde ik een heftig geraas, geschraap en gekras. Na een paar uur bekeek hij tevreden zijn werk.

‘Gorgoniusz’, zei hij, en gaf me een voorzichtig klopje op mijn harige neus. ‘Gezelschap! Nu zullen ze wel tevreden zijn. Geniet van elkaar, heren’.

Hij maakte zijn kwasten schoon en verliet zijn atelier, de donkere nacht in.

Die nacht begon de ellende. Ik werd uit mijn staande slaap gewekt door een zacht gefluister.

‘Hé, rothond! Nu kan je me niks meer maken, stomme eenoog. Hé, vals kreng, je hebt zeker wel trek in een mals mensenkuitje. Ik ken jouw soort.’

Het was maar even stil, en hij begon weer.

‘Hé, driedekker. Lekkere wijven tegenover ons, zie je dat, blote roze wijven, versgekwast. Als ik van dit schilderij af zou kunnen, zou ik het wel weten, ik zou me geen seconde vervelen. Heb jij wel iets tussen je poten, een beetje kloten, hé klootzak. Is onze schepper zeker ook vergeten!’

Of hij lispelde:

‘Hé, kuttenkop. Wat zie je er toch bezopen uit. Drie poten, één oog. En wie heeft er nu ooit een groene hond gezien. Etterbak.’

En zo verder, en zo voorts, nachtenlang.

Ik werd er doodziek van.

En vals.

Nu verwacht u natuurlijk een gruwelijke afloop.

Bijvoorbeeld.

Ineens werd het rood voor mijn ogen, zo rood als het complementaire rood waartegen mijn groene lijf was geschilderd. Ik trok mijn drakengroene muil met de bloedgekleurde tanden met beheerste

bewegingen uit de plakkerige olieverf. Ik was duidelijk in het voordeel: mijn versgeschilderde plaaggeest was nog niet helemaal droog en had nauwelijks verweer. Eindelijk kon ik mijn gang gaan, mijn harige buikje vol eten, die verfsmaak uit mijn bek weghappen.

Ik ging helemaal los.

Ik liet het me goed smaken.

Door het kauwen knapte mijn dove oor open.

Mijn oog begon te tranen van genot.

Toen ik was uitgeraasd en likkebaardend zat na te genieten, wist ik naast mij een bloederige massa. Restanten mensenvlees lagen stinkend, warm nog, verspreid over het rode doek en over de vloer van het atelier.

Maar nee, dat zou te ordinair zijn.

En te gemakkelijk.

Bovendien ben ik een romanticus.

Dus ging het zo.

Inderdaad, het is waar, op een nacht stapte ik van het doek af, wat ontstabiel op mijn drie poten die aanvoelden als stopverf. Mijn plaaggeest stond te slapen. Voor het eerst kon ik hem zien: waarlijk een appetijtelijke hap, zonde om hem niet te verschalken.

Maar ik wist me te beheersen.

Ik wankelde naar het palet, een zoetig suikertaartje bedekt met allerlei schakeringen roze, bedoeld voor de serie naakten, 'geschikter voor de markt'.

Met mijn tanden greep ik voorzichtig een flinke kwast uit de pot met verdunner. Allereerst begon ik met het uitvegen van mijn etterige buurman, die al snel vervaagde tot een onherkenbare vlek in de kleur van hondenpoep.

Daarna nam ik een dun penseel in mijn bek, dat ik flink door de roze verf op het palet smeerde.

Ik mocht nu geen fouten maken.

Gelukkig had ik van dichtbij de kunst kunnen ervaren.

Ik begon met het oog en zocht een hemels, lichthelder roze op het palet waarmee ik de iris neerzette van een lieve en gehoorzame soortgenoot. Met een glinsterend sterretje blauwwit schonk ik haar het licht in haar begrijpende kijkers. Daaromheen penseelde ik haar zalmkleurige lokken, de kleur die mijn schepper voor de kleine, zachte borsten van zijn naakten gebruikt. Voor haar ene oor gebruikte ik zoetroze, voor het goedgevormde oorschelpje een zuurstokkleur. Meteen toen dat af was begon ik er al die lieve woordjes in te fluisteren die ik zelf zo graag wilde horen. Zachte haartjes prikten in mijn neus. Ik gunde haar een staart in de vorm van een oud, zeldzaam penseel, maar

waarschuwde haar meteen dat ze niet mocht kwispelen. Ze zou zichzelf maar per abuis uitvegen! Ik gaf haar geen halsband: ik wilde haar naakt en rauw.

En zo schiep ik haar: mijn Gorgoniuszka.

Mijn Gorgoniuszka rook naar een boomgaard in de vroege lentemorgen, een geur zo teer als de net ontloken zachtroze bloesem van de Japanse kers.

Ik keek haar in haar oogje dat me vol verlangen aanstaarde en ik zag dat het goed was.

Ik weet: mijn liefje bestaat alleen maar uit roze olieverf en ze zal nooit de mijne kunnen worden.

Bovendien is ze zo mooi dat ik niet naar haar durf te kijken.

Dat komt goed uit.

Want toen ik terugstapte op het doek en daar mijn onbeweeglijke plaats weer innam, kon mijn oog nog steeds maar één richting opkijken: recht vooruit. Maar ik wist haar naast me, een roze beeld naar mijn beeld, een beeldschone teef *en profil*, met drie poten, een oog en een oor, haar lekkere achterwerkje rechts, haar popperige snoetje links, nog geen neuslengte van mijn vastberaden snuit verwijderd.

En nu hangen we in het museum. De ochtend na de schepping kwam de schilder het atelier binnen, op zijn gewone tijd, om een uur of tien. Toen hij ons zo zag staan, een gelukkig paar in harmonieuze kleuren, krulde zijn snor zich over zijn sprakeloze lippen. Maar 's avonds kwam de kunsthandelaar weer langs en een week later waren we het middelpunt van de tentoonstelling in zijn galerie. Meteen al, tijdens de opening, werden we aangekocht door de conservator moderne kunst van het museum.

En nu zijn we een topstuk, ik en mijn Gorgoniuszka.

Ik heb het nooit meer voor elkaar gekregen om het doek te verlaten. We hangen achter een dik, donkerrood koord, en drommen toeristen verdringen zich om ons goed te kunnen bekijken. Soms zijn er kinderen bij die zich niet kunnen beheersen. Ze kruipen onder het touw door en aaien mij over mijn stekelige neus. En dan is het er weer, nog voordat het alarm afgaat en er een bewaker komt aangesneld om de kinderen weg te jagen: die vreemde kriebel, binnenin mijn buik.

Gerdien Verschoor